

Karta rozwoju psychoruchowego dziecka od urodzenia do 2 roku życia*

WIEK DZIECKA MIESIĄCE	 POZNAWCZY	 MOTORYCZNY	 KOMUNIKACYJNY	 SPOŁECZNY
1-2	☐ Przez dłuższy czas skupia wzrok na twarzy badającego	☐ W pozycji na brzuchu utrzymuje przez chwile głowę	☐ Wydaje krótkie dźwięki: e-che	☐ Reaguje mimiką
3-4	☐ Bawi się rękoma; wkłada dłonie do buzi	☐ W pozycji na brzuchu pewnie podpira się na przedramionach	☐ Próbuje łączyć pierwsze sylaby	☐ W odpowiedzi śmieje się głośno i gaworzy
5-6	☐ Chwyta pewnie zabawkę ręką, przekłada ją do drugiej ręki	☐ Podpira się na wyprostowanych rękach; obraca się z pleców na brzuch	☐ Rytmicznie powtarza sylaby: ge-ge	☐ Reaguje na „na a kuku”
7-8	☐ Stara się dostać do przedmiotu, który go interesuje	☐ Początki siadania i przemieszczania się do przodu; obraca się z brzucha na plecy	☐ Gaworząc, zaczyna łączyć sylaby	☐ Obserwuje bliskie osoby
9-10	☐ Szuka celowo upuszczonego przedmiotu	☐ Siada samodzielnie; raczkuje; wstaje przy meblach	☐ Wymawia pierwsze dwusylabowe słowa, takie jak: baba, mama	☐ Naśladuje czynności, np. „kosi-kosi”
11-12	☐ Podaje bliskiej osobie zabawkę na wyraźną prośbę	☐ Chodzi bokiem trzymając się poręczy; pewnie zmienia pozycje	☐ Mówi sensownie 2-3 sylaby	☐ Na prośbę wyrażoną gestem podaje przedmiot
13-18	☐ Nakłada kilka kótek na słupek piramidy	☐ Pewnie chodzi; wspina się na kanapę	☐ Mówi pięć – osiem słów	☐ Naśladuje niektóre czynności domowe
19-24	☐ Dopasowuje kształty w układankach	☐ Wchodzi i schodzi krokiem dostawnym „dziecięcym” po schodach	☐ Mówiąc, łączy dwa znane wyrazy, np. mama daj	☐ Zaczyna cieszyć się interakcjami z innymi dziećmi

Zaznaczaj umiejętności, które zdobyło już Twoje dziecko.

*Każde dziecko jest inne i rozwija się w swoim indywidualnym tempie. Powyższe informacje stanowią jedynie wytyczne.

Dowiedz się więcej o rozwoju dziecka i dołącz do **Enfamama Klub** już dziś na www.enfamil.pl

Schemat żywienia dzieci w 1. roku życia

WIEK (M. Ż.)	LICZBA POSIŁKÓW NA DOBĘ*	WIELKOŚĆ PORCJI (ml)	UMIEJĘTNOŚCI	PODSTAWA ŻYWIENIA	RODZAJ I KONSYSTENCJA POKARMÓW	PRZYKŁADY POKARMÓW ²
1 2-4	7* 6*	110 120-140	<ul style="list-style-type: none"> • Ssanie, połykanie 	Karmienie piersią lub mlekiem modyfikowanym ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Płynny 	<ul style="list-style-type: none"> • Mleko matki lub mleko modyfikowane
5-6	5*	150-160	<ul style="list-style-type: none"> • Początkowe rozdrabnianie pokarmów językiem • Silny odruch ssania • Wypychanie jedzenia z ust za pomocą języka (reakcja przejściowa) • Otwieranie ust przy zbliżaniu łyżeczki 		<ul style="list-style-type: none"> • Gładkie purée • 4 posiłki mleczne 	<ul style="list-style-type: none"> • Gotowane miksowane warzywa (np. marchew) lub owoce (np. jabłko, banan), mięso, jajo lub purée ziemniaczane, kaszki/kleiki bezglutenowe • Produkty zbożowe, w tym gluten, w małych ilościach w dowolnym okresie po ukończeniu 4. m. ż. (17. tyg. ż.) do 12. m. ż.
7-8	5*	170-180	<ul style="list-style-type: none"> • Pobieranie wargami pokarmu z łyżeczki • Gryzienie, żucie, ruchy języka na boki • Rozwój umiejętności i koordynacji umożliwiający samodzielne jedzenie 		<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększona różnorodność rozdrobnionych lub posiekanych pokarmów • Produkty podawane do ręki • 3 posiłki mleczne od 7-8. m. ż. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiksowane/drobno posiekane mięso, ryby • Rozgniecione gotowane warzywa i owoce • Posiekane surowe warzywa i owoce (np. jabłko, gruszka, pomidor) • Miękkie kawałki/cząstki warzyw, owoców, mięsa podawane do ręki
9-12	4-5*	190-220	<ul style="list-style-type: none"> • Pobieranie wargami pokarmu z łyżeczki • Gryzienie, żucie, ruchy języka na boki • Rozwój umiejętności i koordynacji umożliwiający samodzielne jedzenie 		<ul style="list-style-type: none"> • 3 posiłki mleczne od 7-8. m. ż. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne mleko krowie³ po 11-12. m. ż. • Jogurt naturalny, sery, kefiry

Rodzic/opiekun decyduje CO dziecko zje, KIEDY i JAK jedzenie będzie podane. Dziecko decyduje CZY posiłek zje i ILE zje.

* Orientacyjna liczba posiłków u niemowląt karmionych sztucznie, u niemowląt karmionych naturalnie dopuszczalna jest większa liczba posiłków wynikająca z przystawiania dziecka do piersi.

¹ Wyłącznie karmienie piersią przez pierwszych 6 miesięcy życia.

² Mleko podawane jest z piersi, butelki ze smokiem lub z otwartego kubka. Pozostałe pokarmy podajemy łyżeczką.

³ Małe ilości mleka krowiego można stosować do przygotowania pokarmów uzupełniających, ale mleko krowie nie powinno być stosowane jako główny produkt mleczny przed 12. m. ż.

NAPÓJE – do picia podajemy wodę bez ograniczeń. Soki (100% przecierowe, bez dodatku cukru, pasteryzowane) w ilości maksymalnie do 150 ml na dobę (porcja liczona razem z ilością spożytych owoców). Suplementacja witaminy D i K zgodnie z rekomendacjami.

Na podstawie: Szajewska H. i wsp., Karmienie piersią, Stanowisko Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, Hepatologii i Żywienia Dzieci, Standardy Medyczne Pediatria, 2016. Enfamil Premium 2, mleko następne.

WAŻNA INFORMACJA: Karmienie piersią jest najlepszym sposobem żywienia niemowląt. Karmienie sztuczne powinno następować w przypadku, gdy karmienie piersią jest niemożliwe lub utrudnione. PO/ENF/18/0010